

vi fortsatte i samme Spor, vilde en stadig Forbedring af den offentlige Moral indtræde og ikke nogen Slappelse eller yderligere Nedgang. Derfor vidner Lovforslaget i første Linie om, at Afholdsbevægelsen trods den Magt, den har naaet i vort Samfund, ikke længere mener at kunne slaa sig til Ro med frivillig Afholdenhed, men maa kræve et stærkere Tempo, et Tempo, som i hurtigere Grad kan føre til at gøre Befolkningen i al Almindelighed ædruelig. Jeg vil her i Forbigaaende nævne, at jeg har hørt en Afholdstaler, der har holdt mange Tusinde Foredrag her i Landet, udtale som sin Erkendelse efter et langt Livs Agitation, at man ikke er naaet til det Resultat, man havde ventet af de mange Ord, der ere sagte, de udmærkede Foredrag, der ere holdte, de Tusinder af Skrifter, der ere spredte ud, den Støtte, Staten har ydet. — Alt det havde til syvende og sidst ikke nyttet nok; man maatte kræve Lovgivningsmagtens Medhjælp for overhovedet at komme Alkoholismen til Livs.

Men her paatvinger sig unægtelig en helt anden Sag vor Opmærksomhed. Vi maa have at vide, hvad det er, der foranlediger Drikkeondet, og om det kan udryddes ved Hjælp af Tvangsbestemmelser. Naar vi behandle et Lovforslag som dette, er det nødvendigt at klare sig Aarsagerne for at finde Midlerne, og i den foreliggende Betænkning, som Ædruelighedskommissionen har udarbejdet, og som indeholder saa meget interessant og udmærket, antydes der egentlig blot, hvad Betydning de sociale Forhold have for et Folks Moral og Ædruelighed; men den kommer ikke nærmere ind derpaa. I Almindelighed ville Afholdsmænd sige: Fattigdom fører til Drik. Nu er der jo ikke blot Afholdsmænd indenfor Socialdemokraterne, men ogsaa indenfor de andre Partier; i den Henseende ere jo alle de forskellige Partier ens stillede; de have alle mange Afholdsmænd indenfor deres Rækker. Det vil jo nok kunne siges med nogen Ret, at Fattigdom fører til Drik. Men man vil ogsaa kunne vende Sætningen om. At Drik fører til Fattigdom, kan ogsaa være rigtigt. Alligevel vil man ikke komme den fulde Sandhed tilstrækkelig nær, hvis man blot vil holde sig her til. Thi man kan sige, at der er velstillede Mennesker, som drikke, og fattige Mennesker, som ikke drikke. Altsaa, Fattigdom behøver ikke at føre til Drik, og Rigdom *kan* føre til Drik. Man maa se denne Sag under en større Synsvinkel,

og jeg kunde have Lyst til, inden jeg beskæftiger mig med Lovforslagets Hovedbestemmelse, ganske kortelig at gaa ind paa denne Tanke.

Der er den Ejendommelighed ved den Tid, i hvilken vi leve, den Tid, som skal være den rigeste, bedst oplyste, den mest fremragende Kulturperiode, vi have i Historien, at den trods al sin Velstand og voksende Humanitet og Oplysning alligevel skal være plaget med et saadant Onde som Alkoholismen. Det maa være en Anklage, ikke mod Individet, men mod det Samfund selv, indenfor hvilket Alkoholismen kræver saa mange Ofre og hærger saa voldsomt. Det er som en Skygge, der hægtes ved Samfundets egne Hæle og vokser sig større, efter at dette Samfunds-Højtrin er naaet, og det har begyndt en Bevægelse ned mod sin egen Undergang. Skyggen bliver længere, Faren ved den kapitalistiske Moral og Industri synes skarpere og tydeligere for vore Øjne, efterhaanden som Modsætningen imellem rig og fattig skærpes, og Springet bliver længere mellem den, der er Proletar, og den, der er Millionær eller Milliardær. Man kan, som Betænkningen har gjort det, og som Tusinder af Talere have gjort det, med fuld Ret pege paa, at Alkoholismen bevirker det og det, Sindssygdом, Fattigdom, Forbrydelse o. s. v. Men man er dog ikke naaet til selve Hovedsagen, har ikke set, hvad der ligger bagved, ikke fundet den egentlige Kilde til de Onder, Samfundet lider under.

I Virkeligheden har den kapitalistiske Verden, den Storindustri, der vokser op i vore Dage og bliver stærkere og stærkere, ikke nogen Moral, naar det gælder at tjene Penge. Den vælter kolossale Mængder af Spiritus ud over Menneskene. Den vader i Strømme af Spiritus og spekulerer i at faa Folk til at drikke, og det er ikke saa vanskeligt at faa dem dertil. Spiritus frister saavel Proletaren som Lediggængerne, stimulerer til Forbrydelser, opmuntrer til Selvmord, stjæler baade fysisk og aandeligt Velvære. Alt det er sandt, men blot ikke den fulde Sandhed. Jeg vil pege paa en Række af udmærkede Forskere — blandt hvilke mange, som aldeles ikke i al Almindelighed ville godkende Socialdemokratiets politiske og sociale Doktriner —, der have beskæftiget sig med Alkoholismens Forhold til det sociale Liv. Jeg nævner en saa udmærket og kendt Psykiatiker som Professor Krafft-Ebing, østerrigsk Hofraad, der, naar han taler om Hovednervesystemets Ødelæggelse, siger,